

Åpen tilgang til publikasjoner

Åpen tilgang til vitenskapelige publikasjoner fremmer forskningen og samfunnets bruk av forskningsresultater. Gjennom åpen tilgang får forskere, næringsliv, offentlig sektor og befolkningen tilgang til den nyeste kunnskapen og kan raskt ta den i bruk.

Forskningsrådet er med i [cOAlition S](#), en sammenslutning av forskningsfinansierer fra flere kontinenter som stiller felles internasjonale krav om åpen publisering ([Plan S](#)).

I tråd med Plan S krever Forskningsrådet full og umiddelbar åpen tilgang til alle vitenskapelige publikasjoner fra prosjekter vi finansierer. Det vil si at artiklene skal gjøres tilgjengelig uten forsinkelse (embargo) og med en åpen lisens som tillater gjenbruk av publikasjonen.

Kravet gjelder prosjekter som fikk finansiering fra utlysning i 2021 eller senere.

[Veiledning til åpen publisering.](#)

Institusjonenes ansvar

Prosjektansvarlig institusjon skal sørge for at forskere beholder retten til å gjøre fagfellevurderte versjoner av alle artikler som kommer ut av prosjektet åpent tilgjengelig, selv om artikkelen er publisert i et "lukket" abonnementstidsskrift.

Les mer: [cOAlition S' rettighetsstrategi](#)

UiT har utarbeidet en [institusjonell rettighetsstrategi](#) etter modell fra Harvard, som i varetar dette for UiTs forskere. Denne er også [omtalt av cOAlition S](#) som et eksempel til etterfølgelse for andre institusjoner.

Forskningsrådets retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige bøker

Forskningsrådets [retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige bøker](#) gjelder fra og med utlysninger i 2023.

Finansiering av kostnader til åpen publisering

Forskningsrådet dekker kostnader til åpen publisering av artikler som del av de indirekte kostnadene (overhead) til organisasjonen hvor forskeren er ansatt. Publiseringskostnader til tidsskriftartikler skal derfor ikke legges inn som direkte kostnader i budsjetter for enkeltprosjekter.

Det er institusjonenes ansvar å sikre at kostnader til åpen publisering blir dekket gjennom satsene fra Forskningsrådet.

Utgifter til vitenskapelige bøker som publiseres åpent uten embargo med en åpen lisens, kan dekkes gjennom direkte prosjektkostnader. Bøker med embargo kan ikke finansieres gjennom prosjektkostnadene.

Publiseringskostnader til "Hybrid OA", det vil si frikjøp av artikler i "lukkede" abonnementstidsskrifter, dekkes ikke av Forskningsrådet.

Her finner du [informasjon om overgangsavtaler](#) etter 2024.

Mer informasjon om åpen tilgang

På openscience.no finner du mer informasjon og mange tips om åpen tilgang og åpen forskning i Norge og internasjonalt.

Veiledning for forskere til åpen publisering

Åpen tilgang til vitenskapelige artikler kan oppnås på tre måter:

1. Publisering i åpne tidsskrift eller plattformer
2. Publisering i tidsskrift som inngår i overgangsavtaler eller andre overgangsordninger
3. Publisere i et abonnementsbasert tidsskrift hvor enten den endelige publiserte versjonen (VOR - Version of Record) eller versjonen av manuskriptet som er fagfellevurdert og akseptert av utgiveren (AAM - Author Accepted Manuscript) deponeres i et vitenarkiv og gjøres åpent tilgjengelig under en CC BY-lisens og uten noen forsinkelse (embargo)

Hvilke krav gjelder for artikler som har fått prosjektmidler fra og med 2021?

- I utlysninger fra og med 2021 stiller Forskningsrådet krav om at alle vitenskapelige artikler finansiert gjennom midler fra oss skal gjøres åpent tilgjengelig uten forsinkelse (embargo).
- Vitenskapelige artikler skal gjøres tilgjengelig med en [Creative Commons](#) Navngivelse 4.0 lisens CC BY 4.0, alternativt CC BY-SA eller CC0. En slik lisens innebærer at alle står fritt til å gjenbruke artikkelen, men stiller krav om at opphavspersonen blir navngitt (Attribution). Som alternativ kan en CC BY-SA ("del på like vilkår") eller CC0 (Public domain dedikasjon) benyttes.
- Dersom faglige grunner tilsier det, kan CC BY-ND- lisens ("Ingen bearbeidelse") benyttes. En slik lisens kan være aktuell der hvor forskere ser behov for å legge begrensninger på muligheten til å bearbeide en publisert tekst. Dersom en CC BY-ND-lisens benyttes, skal prosjektansvarlig oppgi faglig begrunnelse for dette i prosjektets sluttrapport.
- Alle vitenskapelige artikler skal gjøres åpent tilgjengelige i et egnet åpent arkiv senest ved utgivers publisering. Versjonen som gjøres tilgjengelig skal være siste manusversjon etter fagfellevurdering (AAM) eller den endelige publiserte versjonen (VoR).
- Det er prosjektansvarlig institusjon der forskeren er ansatt som inngår avtalen med Forskningsrådet og som sørger for at forpliktelsene overholdes (se [Generelle vilkår for FoU prosjekter i punkt 10.1](#)).

Hva må jeg tenke på når jeg skal sende inn et manus?

- Sjekk [kanalregisteret](#) for å se om tidsskriftet du vil publisere i inngår i **overgangsavtaler eller andre overgangsordninger** og er **i tråd med Plan S**.
- Dersom tidsskriftet er åpent, men **ikke** er omfattet av overgangsavtaler må **institusjonen** din betale publiseringsavgiften (gull OA).
- Dersom publiseringskanalen er åpen og **uten avgift** kan du publisere (diamant OA).
- Dersom du vil publisere i et "lukket" abonnementstidsskrift, skal du legg ved følgende tekst når du sender inn manuset til tidsskriftet:

"This research was funded, in whole or in part, by The Research Council of Norway [6-sifret prosjektnummer]. For the purpose of open access, the author has applied a CC BY public copyright license to any Author Accepted Manuscript (AAM) version arising from this submission."

- Gjennom denne teksten informerer du tidsskriftet om hvilke kontraktsvilkår du har inngått med Forskningsrådet, i tråd med cOAlition S **rettighetsstrategi** (se under).
- cOAlition S har laget en [brevmal](#) du kan benytte når du sender inn manuskriptet ditt ([mer info](#)).
- Ved **publisering**: legg ut en fagfellevurdert versjon (author accepted manuscript - AAM) i et egnet [åpent arkiv](#) uten embargo, eller hvis mulig den endelige versjonen av artikkelen (version of record – VOR).

cOAlition S rettighetsstrategi i et "nøtteskall"

- Forskere velger **fritt** hvor de ønsker å publisere.
- Forskere beholder **retten** til å bruke og dele fagfellevurdert artikkelversjon (Author Accepted Manuscript – AAM).

- Forskning gjøres **umiddelbart** åpent tilgjengelig med en CC BY-lisens og når raskere ut til et bredere publikum.
- Mer informasjon hos [cOAlition S](#).

Hvilke krav gjelder for artikler fra prosjekter som ble finansiert FØR 2021?

- Alle artikler fra prosjekter finansiert av Forskningsrådet skal gjøres tilgjengelig i [åpne arkiv](#).
- Fristen er 6 måneder etter publisering for tidsskrift innenfor medisin, helse, matematikk, naturvitenskap og teknologi og 12 måneder for tidsskrift innenfor humaniora og samfunnsvitenskap.
- Slik tilgjengeliggjøring gjøres vanligvis i forbindelse med registrering og opplasting av [fulltekst i Cristin](#).

Publisert 20. mars 2019 | Oppdatert 14. mars 2023

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 4. mai 2025, kl. 15.41 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.